

Amddiffyn Plant yn Effeithiol

**Gwerthusiad Interim o'r Prosiect
yn 2020**

Mawrth 2022

Bruce Thornton

Ymgynghorydd a hyfforddwr mewn gofal cymdeithasol

Awst 2022

Mae hwn yn ran o Adroddiad Llawn o Werthusiad Prosiect Amddiffyn Plant yn Effeithiol; cymalau'n cyflwyno'r gwerthusiad interim ddigwyddodd yn fuan yn 2020 fel dechreuodd Covid ddechrau effeithio ar wasanaethau. Roedd tair elfen i'r gwerthusiad hwnnw.

Gwerthusiad Interim 2020

Cafodd **Gwerthusiad Interim** ei gomisiynu tuag at ddiwedd cam cyntaf y prosiect, yn ystod Ionawr-Mawrth 2020. Roedd hyn yn cynnwys 3 maes ffocws ar wahân.

- 1A – Dadansoddi Cofnodion ac Adroddiadau cyn/ar ôl y prosiect Tud 2
- 1B – Cyfweiliadau gydag ymarferwyr Tud 4
- 1C – Gwerthuso defnydd o fentora Tud 5
- Awdur yr adroddiad Tud 7

Yn anffodus, effeithiodd cyfyngiadau COVID ar gyfweiliadau Non Davies (1B) a bu'n rhaid eu gohirio. Canslwyd rhai o'r cyfweiliadau oedd wedi'u trefnu tan ryw bryd eto. Daeth yn anodd aildrefnu'r rhain, ond roedd y prosiect yn awyddus i gwblhau'r gwerthusiad. Pan gynhaliwyd y cyfweiliadau, roedd y gweithlu wedi bod drwy gyfnod anodd, ac mae'n anodd gwybod faint o effaith y mae hyn wedi ei gael ar ba mor eglur a chyflawn ydy'r gwerthusiad.

Roedd Gwerthusiadau 1A ac 1C wedi cael eu cwblhau cyn COVID, neu nid oedd yn cael cymaint â hynny o effaith arnynt.

O edrych yn ôl, dylai 1B fod wedi cael ei ohirio o ganlyniad i COVID.

1A Bruce Thornton

Briff:

Mae Bruce Thornton yn ymgynghorydd ac yn hyfforddwr. Mae'n broffesiynol gymwys i ddadansoddi'r materion penodol sy'n ymwneud ag ymarfer yn y ffeiliau achos.

Gofynnwyd i Bruce Thornton edrych ar sampl o ffeiliau achos ar gyfer y cyfnod cyn ac ar ôl cyflwyno egwyddorion Amddiffyn Plant yn Effeithiol i ymarfer Amddiffyn Plant. Yn benodol, roedd ffocws ar Gynadleddau Achos, lle edrychwyd ar Gofnodion Cynadleddau Achos ac Adroddiadau Gweithwyr Cymdeithasol i Gynadleddau Achos. Y dasg oedd gwerthuso a oedd gwahaniaeth amlwg mewn ymarfer ers i'r prosiect gael ei roi ar waith.

Mae'r canfyddiadau'n glir – mae ymarfer yn wahanol iawn, hyd yn oed yn y dyddiau cynnar hyn.

Canfyddiadau:

Mae pob achos yr edrychwyd arno, i bob golwg, wedi cael ei oruchwylio gan yr un rheolwr tîm. Roedd yn amlwg o'r cofnodion ei bod yn goruchwylio gweithwyr cymdeithasol yn dda iawn, yn gyfarwydd â'r teuluoedd ac yn cymryd rhan amlwg mewn penderfyniadau. Roedd enghreifftiau lu o ymarfer da iawn gan weithwyr cymdeithasol a'u rheolwr.

Roedd mentor y prosiect wedi gweithio gyda'r gweithiwr cymdeithasol ar lawer o'r achosion hyn yn mentora. Roedd hyn i weld yn gwneud cyfraniad sylweddol at ddatblygiad y prosiect. Er mwyn mesur effeithiolrwydd, mae angen ffocws clir ar beth sy'n ceisio cael ei gyflawni. Yn amryw o'r achosion cynnar (cyn Amddiffyn Plant yn Effeithiol), roedd yn anodd gweld beth oedd hyn. Mae'r prosiect yn rhoi syniad clir o gyfeiriad ac yn rhannu'r cyfan yn bedair elfen. Pan fydd y rhain yn cael eu hegluro, maent yn edrych yn amlwg, ac fe fyddaf i, ac eraill o bosib, yn gofyn y cwestiwn pam nad oes neb wedi meddwl am hyn o'r blaen.

Fodd bynnag, rhaid rhoi clod am y gwaith datrys problemau sydd wedi cael ei wneud i ddod o hyd i ateb ar gyfer hyn, ac am y dyfalbarhad a'r dycnwch i gyflawni.

Y pedair elfen yn cael eu profi'n ffurfiol oedd sylfaen yr ymchwiliad hwn.

Mae'r casgliadau cyffredinol yn glir ac yn bendant.

- Mae'r prosiect yn gweithio'n dda iawn ac yn symud cynadleddau amddiffyn plant ac ymarfer cysylltiedig i lefel newydd o eglurder a ffocws sy'n seiliedig ar waith dadansoddi a thystiolaeth.
- Mae'n annog cynadleddau, rheolwyr ac ymarferwyr i ddatblygu eu sgiliau ymhellach yn y meysydd hyn, gyda golwg ar sicrhau bod plant yn cael eu diogelu'n effeithiol.
- Yn ddi-os, bydd angen datblygiadau ac addasiadau pellach, ond mae'r prosiect, hyd yn oed ar y cam hwn, yn llwyddiant diamheuol ac ryw'n argymhell y dylai barhau i gael cymorth.

Ni awgrymwyd unrhyw addasiadau technegol o ran datblygiad y model, ond roedd neges Bruce Thornton yn glir, sef y dylid bwrw ymlaen â'r model gyda hyder.

Briff:

Mae Non Davies yn weithiwr cymdeithasol profiadol, yn ymgynghorydd ac yn hyfforddwr. Mae hi wedi bod yn hyfforddi ac yn ymgynghori mewn meysydd sy'n ymwneud â Deddf 2014 a Gweithdrefnau Diogelu Cymru.

Gofynnwyd i Non Davies gyfwrdd staff gan ddefnyddio methodoleg cyfwrdd lled-strwythurol, er mwyn dod i gasgliad ynghylch pa mor dda oedd syniadau Amddiffyn Plant yn Effeithiol yn treiddio i feddyliau gweithwyr cymdeithasol a sut roeddent yn creu ystyr o bethau. Rhoddwyd pwyslais ar y geiriau yr oedd ymarferwyr yn eu defnyddio i ddisgrifio gwaith, sut oeddent yn fframio ymarfer a sut roeddent yn gwneud synnwyr o'u gwaith. Bwriad hynny oedd profi sut oedd y syniadau sylfaenol yn dylanwadu ar ymarfer.

Pan gomisiynwyd y gwaith, roedd cyfiawnhad dros y gwaith cynnil a manwl o werthuso sut yr oedd gweithwyr yn creu ystyr o bethau, a hynny er mwyn sicrhau bod bwriad y prosiect a'i effaith yn cyd-fynd â'i gilydd. Fodd bynnag, gyda COVID, roedd y gweithlu'n wynebu heriau ac argyfwng cynyddol, felly roedd y cyfweiliadau'n fwy anodd.

Roedd y gwerthusiad yn dangos bod gan ymarferwyr ddealltwriaeth sylfaenol o elfen graidd Amddiffyn Plant yn Effeithiol. Roedd hyn yn amlwg o ran creu ystyr o bethau a sut yr oedd geiriau a chysyniadau'n cael eu defnyddio. Fodd bynnag, roedd angen mwy o sylw i wreiddio'r elfennau 'newid' (datganiad newid) a mesur (Camau tuag at Newid) sydd yn y model.

Canfyddiadau

- Mae'r broses werthuso wedi digwydd dros gyfnod. Cynhaliwyd 3 cyfweiliad cychwynnol ddiwedd Mawrth yn ystod wythnos gyntaf y cyfnod clo, a chynhaliwyd y rhai eraill ym mis Mehefin/Gorffennaf. Roedd y ffocws ar y cyfnod cyn mis Mawrth yn anodd, a manteisiwyd ar gyfle i ddysgu o'r cyfnod ar ôl COVID.
- Mae effaith COVID yn dod i'r amlwg, gan gynnwys ar asesiadau a Chynadledau Amddiffyn Plant ac ati. Mae'n anodd gwybod i ba raddau y gellir priodoli unrhyw heriau o ran cyflwyno/gwreiddio i Covid-19 a'i oblygiadau.
- Cyfatebiaeth debyg rhwng cysyniadau canolog Amddiffyn Plant yn Effeithiol – mae newid a mesur yn berthnasol i'r gwerthusiad.
- Angen sicrhau a chynnal 'Sylfaen Ddiogel' ar gyfer ymarferwyr (beth bynnag fo'r cysyniadau a'r fframweithiau, all ymarferwyr ddim diogelu'n effeithiol oni bai eu bod yn teimlo'n saff ac yn ddiogel eu hunain).
- Yn ôl yr ymatebwyr, roeddent yn teimlo'u bod yn cael cefnogaeth dda o ran Prosiect Amddiffyn Plant yn Effeithiol a'r amrywiol adnoddau cymorth sydd ar gael.
- Roedd yr ymarferydd yn hanfodol wrth gymhwyso cysyniadau i ymarfer, yn enwedig mewn sefyllfa amlasiantaethol, ac mae'n allweddol wrth gychwyn ar fodel newydd.

- **Mae angen mwy o hyder wrth ddefnyddio'r cysyniadau Newid a Mesur.**
- **Hyfforddiant penodol ar gyfer defnyddio cysyniadau Amddiffyn Plant yn Effeithiol a'r ddau fandad gofal a rheolaeth.**
- **Cynnwys a Chynhwysiant y Plentyn/Person Ifanc.**
- Mae Fframwaith Asesu Risg 2 yn cael ei ystyried yn bwysig yn hybu ac yn atgyfnerthu penderfyniadau proffesiynol e.e. sefydlu trothwy a dadansoddi'r cyswllt rhwng niwed ac effaith, cymhwyso Risg 2 yn ôl-weithredol i adran 47, defnyddio technegau lle mae cydweithwyr yn goruchwyllo ei gilydd; nid yw'n gwneud yn lle rôl hyder yn hyn i gyd ond mae'n ategu ac yn cefnogi hynny; croesawu canllawiau e.e. cyn-geni.
- Mae'n hanfodol gwneud yn siŵr bod eich asiantaeth chi ac asiantaethau eraill yn deall ac yn ysgwyddo perchnogaeth – byddai hyfforddiant ar y cyd yn helpu.
- Dogfennau'n cyd-fynd â'i gilydd, a chysondeb rhwng y Gynhadledd Amddiffyn Plant a'r Grŵp Craidd a'i rôl ganolog yn pennu ac yn monitro disgwyliadau o safbwynt Prosiect Amddiffyn Plant yn Effeithiol.
- Aildrefnu diwylliannol gyda theuluoedd – anodd yn yr hinsawdd sydd ohoni lle mae cymaint o ansicrwydd
- Pwysigrwydd cynnal momentwm y prosiect
- Mwy a mwy o asesiadau'n cael eu cynnal yn rhithiol – goblygiadau:
 - asesu niwed arwyddocaol gwirioneddol / y tebygolrwydd o niwed arwyddocaol
 - asesiad risg cyn-geni
 - gallu'r rhieni i newid
 - tystiolaeth ychwanegol i sgwario'r dystiolaeth – Proffil Gofal wedi'i Raddio, Cyflwr y Cartref ac ati...

Roedd yn rhwystredig bod effeithiau COVID yn cael effaith ar y gwerthusiad. Ni awgrymwyd unrhyw addasiadau technegol o ran datblygu'r dull; yn bennaf gan fod cymaint o bethau yn y niwl yn y byd amddiffyn plant, yn unigol ac mewn Cynadleddau yn symud i lwyfan rhithiol.

1C Mari Ellis Roberts

Briff:

Mae Mari Ellis Roberts yn fentor, yn gymhellwr gweithredol, yn hyfforddwr ac yn oruchwyliwr cymell profiadol. Mae hi'n gymwys iawn i werthuso gwaith cymell a mentora yn y prosiect; y dull newydd a elwir yn 'Fentora Ymarfer'.

Siaradodd Mari ag Arweinydd y Prosiect a chynnal cyfres o gyfweiliadau gyda'r Mentor Ymarfer. Pwrpas y cyfweiliadau hyn oedd gwerthuso barn y Mentor Ymarfer am y ffordd yr oedd yn gwneud y rôl. Roedd ffocws ar waith 1:1 a sesiynau mentora grŵp.

Disgrifiwyd y Mentor Ymarfer fel 'arloesol' ac roedd y mentor yn cael cefnogaeth dda ac yn datblygu sgiliau a gallu. Ni argymhellwyd unrhyw addasiadau technegol i ddatblygu'r dull.

Canfyddiadau:

Gellir dadlau fod elfennau cymysg o gymell a mentora yn arddull yr ymarferydd. Er enghraifft, mae'r ymyriad yn ymwneud â thasg benodol (amddiffyn plant) a datblygu sgiliau penodol, sy'n awgrymu bod 'cymell' yn digwydd. Ar y llaw arall, mae'r ymyriad yn ymwneud â datblygu gallu a photensial hirdymor, sy'n awgrymu mentora. Beth bynnag fo'r arddull, mae'n cael effaith gadarnhaol ac mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod y broses yn cael ei harwain gan y dysgwr, sy'n bwysig iawn. Mae hyn yn cael ei gyfleu gan yr agenda glir sy'n cael ei gosod gan y dysgwr o'r dechrau.

Rhaid crybwyll y gwaith sy'n cael ei wneud ochr yn ochr â'r prosiect hwn – gwaith sy'n torri tir newydd mewn grwpiau Ymarfer Adlewyrchol ym maes amddiffyn plant. Mae'r Mentor Ymarfer yn ddi-os wedi cael llawer o fudd o weithio gyda grwpiau ac ymarfer defnyddio rhai o'r teclynnau adlewyrchol fel CLEAR, cyfweld ysgogiadol, a'r arfer o adrodd stori. Dywedodd ei bod wedi sylwi bod pobl yn hoffi'r technegau hyn yn fawr iawn. Mae'r profiadau hyn yn sicr wedi codi hyder y Mentor Ymarfer, ac erbyn hyn mae hi'n awyddus i ddilyn cymhwyster lle gellir integreiddio theori a'r cyfle i ddatblygu sgiliau ymarferol ymhellach.

At ei gilydd, mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod y cynllun wedi datblygu hyder y Mentor Ymarfer i roi cynnig ar bethau newydd. Mae hyn yn ei dro wedi ei galluogi i ddatblygu persona mentor hyderus i gyd-fynd â'i harbenigedd fel uwch weithiwr cymdeithasol. O ganlyniad, mae'r cynllun wedi creu ased da i'w ddefnyddio yn y byd amddiffyn plant, yn y sir yma a thu hwnt. Boed hynny'n fwriadol neu beidio, mae rôl yr Ymarferydd Mentora yn debyg i asiant dros newid. Yn sicr, mae cyfle i ddefnyddio'r math yma o rôl i gael dylanwad pellach a datblygu a rhannu'r cynllun y tu hwnt i ffiniau Cyngor Gwynedd. O ran y cysyniad bod y rôl wedi braenaru'r tir ar gyfer creu cyfleoedd i newid, dywedodd:

“Rydw i ar y rheng flaen gyda'r staff, yn helpu pobl i sefydlu'r hyn sy'n cael ei ddysgu mewn ffordd ymarferol. Un elfen ydy fy rôl fel mentor – mae 'na sawl dylanwad. Mae angen i bobl ymuno a chyfrannu, gwneud amser a gweld gwerth yn y prosiect.”

Yn olaf, gofynnwyd i'r Mentor Ymarfer ddiffinio nodweddion pwysig y rôl. Wrth ystyried y rhain, gallwch ddadlau eu bod hefyd yn adlewyrchu sgiliau allweddol gweithiwr cymdeithasol. Gallai gwaith ar adnabod y rhain gael eu cynnwys mewn pecyn hyfforddi mentoriaid yn y dyfodol gan fod yna elfen bwysig o godi hunanymwybyddiaeth yn hynny.

Nodwyd y canlynol:

- Sgiliau cyfathrebu da
- Hawdd siarad â rhywun
- Hyblygrwydd
- Brwdfrydedd a'r gallu i herio eraill
- Hyder
- Peidio â chymryd pethau'n bersonol e.e. rhywun yn canslo cyfarfod

- Diddordeb mewn pobl a'r gallu i feithrin perthynas

I gloi, dyma enghraifft o brosiect arloesol wedi'i gynllunio'n dda. Mae ganddo rywfaint o strwythur ond eto mae'n ddigon hyblyg i allu esblygu'n naturiol. Yn ogystal, gyda golwg ar greu cyfleoedd mentora ar gyfer ymarferwyr amddiffyn plant, mae gwefan wedi cael ei datblygu sy'n cynnwys adnoddau newydd a buddiol ac arweiniad i ymarferwyr ac asiantaethau amddiffyn plant. Mae'r rhain yn bethau cadarn a phendant y gall ymarferwyr prysur eu defnyddio i wella ansawdd y ddarpariaeth.

Awdur yr adroddiad llawn

Bruce Thornton

Rwy'n weithiwr cymdeithasol cofrestredig, ar ôl cymhwyso yn 1971. Ym maes plant rydw i wedi gweithio'n bennaf, a hynny mewn swyddi gwaith cymdeithasol, rheoli a hyfforddi mewn awdurdodau lleol.

Rwyf hefyd wedi darlithio ar gwrs gwaith cymdeithasol proffesiynol ac yn un o gyd-awduron y Canllaw Gofal Cymunedol i Ddeddf Plant 1989.

Ers 1992, rwyf wedi bod yn hyfforddwr llawrydd ac yn datblygu gwasanaethau yng Nghymru a Lloegr. Rwy'n un o gyd-awduron Model Risg Gwynedd ac mae gen i diddordeb arbennig mewn ffyrdd ymarferol o roi datblygiadau amddiffyn plant ar waith mewn awdurdodau lleol.

Rwyf wedi cyflwyno'r Model Risg i amryw o Adrannau Gwasanaeth Plant mewn awdurdodau lleol ac rwy'n gyfarwydd iawn â llawer o systemau amddiffyn plant.

Rwy'n gyfarwydd â chefnidir prosiect Amddiffyn Plant yn Effeithiol ond nid wyf wedi bod yn gysylltiedig â'r gwaith o'i ddatblygu na'i roi ar waith. Fodd bynnag, fe wnes i gyflawni rhan o'r gwerthusiad interim, gan gymharu a chyferbynnu adroddiadau cynadleddau amddiffyn o'r cyfnod cyn i'r model gael ei gyflwyno ac ar ôl hynny.